

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **M. B.**, zastoupeného Mgr. Pavlem Mařanem, advokátem se sídlem nám. Míru 14, Mladá Boleslav, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 6. 3. 2012, č. j. 29 Az 16/2011 - 44,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Odměna advokáta Mgr. Pavla Mařana **se určuje** částkou **5760 Kč**. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

I. Průběh řízení

[1] Žalobce (dále „stěžovatel“) podal dne 20. 2. 2008 žádost o udělení mezinárodní ochrany odůvodněnou tím, že se v Turecku ke Kurdům, mezi něž se hlásí, chovají odlišně a posílají je tam, kde je konflikt. Stěžovatel vyjádřil odpor k tomu, jít na vojnu a zabíjet Kurdy, neboť nechce, aby někdo zemřel. V pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany dne 20. 2. 2008 stěžovatel upřesnil, že opustil Turecko, protože nechtěl na vojnu, jinak se v Turecku nijak politicky neprojevoval a pracoval v restauraci. Policie ovšem v Turecku bije lidi, kteří odmítají nastoupit službu v armádě.

[2] Rozhodnutím Ministerstva vnitra ČR (dále „žalovaný“) ze dne 25. 2. 2008, č. j. OAM-144/LE-C06-K03-2008, stěžovateli nebyla udělena mezinárodní ochrana podle ustanovení § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Žalovaný vyšel z Informace Evropské komise – Hodnotící zprávy z hlediska kritérií pro přístup do EU ze dne 6. 11. 2007, dále z Informace poskytnuté expertem německého Spolkového úřadu pro migraci z roku 2005 a z aktuálních informací obsažených v databázi České tiskové kanceláře. Shledal, že vzhledem k tomu, že stěžovatel nevyvíjel žádnou činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod, nemohl mu být udělen azyl podle § 12 písm. a) zákona o azylu. Odmítání nástupu vojenské služby, o něž opřel svou žádost o udělení mezinárodní ochrany, nelze podřadit ani taxativně vymezeným důvodům obsaženým v § 12 písm. b) zákona o azylu. Stěžovatel nedoložil žádný důkaz svých tvrzení a neosvětlil, že by jeho situace souvisela s důvody pro udělení azylu podle tohoto ustanovení, a žalovaný nezjistil žádné skutečnosti svědčící o tom, že by jeho povolání k vojenské službě mělo perzekuční charakter. Turecké orgány v případě vyhýbání se vojenské službě udělují spíše nízké tresty, typicky finanční pokuty, tresty se nezpřísnily ani v souvislosti s krizovou situací na jihovýchodě země a neexistují žádné důkazy ani o politické orientaci trestů, ani o diskriminaci osob kurdské národnosti. Předmětnou krizovou situaci navíc nelze označit za válečný stav. Na základě informací o zemi původu označil žalovaný za nepravděpodobnou stěžovatelovu obavu, že by musel bojovat proti Kurdům, neboť z osob kurdského původu slouží v krizových oblastech pouze ty, jejichž loajalita k tureckému státu nebyla zpochybněna. Žalovaný navíc dospěl k závěru, že stěžovatele vedla k odchodu z vlasti spíše snaha po lepším životě v ČR. Žalovaný dále rozebral situaci v Turecku, zejména v jeho jihovýchodní části, a konstatoval, že stěžovatel nesplňuje ani podmínky § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona o azylu.

[3] Toto rozhodnutí zrušil Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 30. 9. 2008, č. j. 48 Az 36/2008 - 28, podle nějž se žalovaný dostatečně nevypořádal se stěžovatelovým tvrzením, že jsou vojáci kurdské národnosti úmyslně nasazováni na jihovýchodě země. Vytkl také žalovanému, že v této otázce vyšel z nedostatečně zjištěného skutkového stavu, neboť zpráva z roku 2005 již nebyla aktuální ve vztahu k okolnostem, za nichž by se stěžovatel do země původu vracel, informace Evropské komise nejsou vysloveně zprávou o stavu dodržování lidských práv v Turecku a informace České tiskové kanceláře jsou zaměřeny pouze na nejdůležitější politické události v Turecku. Kasační stížnost žalovaného zdejší soud odmítl pro nepřijatelnost usnesením ze dne 18. 2. 2009, č. j. 6 Azs 6/2009 - 67.

[4] Žalovaný následně doplnil dokazování o pohovor konaný dne 31. 3. 2011 a o Výroční zprávu Human Rights Watch z roku 2011, informace o Turecku a situaci kurdských odvedenců získané v rámci Evropské výměny informací o zemích původu z roku 2010 a o řadu dalších informací, včetně důkazů doložených do stěžovatelova spisu Organizací pro pomoc uprchlíkům, která stěžovatele zastupovala. Na tomto základě vydal žalovaný nové rozhodnutí ze dne 29. 4. 2011, č. j. OAM-144/LE-C06-P08-R2-2008, jímž stěžovateli opět nebyla udělena mezinárodní ochrana podle ustanovení § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona o azylu. Setrval na tom, že stěžovatel nebyl pronásledován podle § 12 písm. a) zákona o azylu, ve vztahu k posouzení důvodnosti stěžovatelových obav z pronásledování ve smyslu písm. b) téhož ustanovení se pak zaměřil na stěžovatelovo tvrzení, že mu hrozí nasazení do bojů proti Kurdům a že měl jako Kurd v Turecku problémy s používáním své mateřštiny. Žalovaný rekapituloval obsah aktuálních zpráv, z nichž dovodil, že v Turecku nedochází k pronásledování Kurdů na základě jejich národnosti, nanejvýš se Kurd může

setkat s uštěpačnými poznámkami, pokud používá kurdštinu ve škole. Ke stěžovatelovu odmítání vojenské služby žalovaný připomněl, že ani to, že Turecko nepřipouští možnost vykonat civilní službu, nemůže vést k automatickému udělení azylu stěžovateli. Z doplněných aktuálních zpráv pak žalovaný konstatoval, že povinná vojenská služba nepředstavuje v Turecku politickou perzekuci a ani při výkonu vojenské služby nejsou osoby kurdského původu diskriminovány, ostatně zastoupení Kurdů prakticky ve všech vojenských hodnostech odráží jejich zastoupení v populaci. Odvedenci alespoň zpočátku neslouží ve svém domovském regionu, což u kurdských vojáků dává možnost zjistit jejich loajalitu, od níž se odvíjí možnost jejich nasazení i na jihovýchodě země. Je vysoce nepravděpodobné, že by odvedenci, jejichž postoj ke konfliktu by byl zdrženlivý, byli v tomto regionu nasazeni, naopak jsou branci z východu Turecka obvykle nasazováni na západě. Stěžovatel se zatím pouze nedostavil na lékařskou prohlídku, za což mu hrozí nanejvýš pokuta. Nehrozí mu tedy ani odůvodněný strach z pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu, ani nebezpečí vážné újmy odůvodňující udělení doplňkové ochrany podle jeho § 14a.

[5] Stěžovatel napadl toto rozhodnutí žalobou ke Krajskému soudu v Hradci Králové, kterou opřel o obecné tvrzení, že žalovaný nezjistil dostatečně skutkový stav a porušil § 12 písm. b) a § 14a zákona o azylu. Soudem ustanovený zástupce Mgr. Pavel Mařan tuto žalobu doplnil v tom směru, že bezpečnostní situace v Turecku, zejména ve vztahu k nakládání s tureckými občany, kteří odmítnou nastoupit do armády, se zásadně liší od tvrzení uvedených v napadeném rozhodnutí. Ve stěžovatelově případě přitom již nejde jen o nedostavení se k lékařské prohlídce, jak tvrdil žalovaný, ale o dlouhodobé odmítání nastoupit základní vojenskou službu, pro které mu reálně hrozí trest odnětí svobody v délce tří let, jehož výkon by pro něj byl navíc mnohem těžší díky jeho příslušnosti ke kurdské národnostní menšině. Navíc je bezpečnostní politika Turecké republiky zaměřena silně protikurdsky a stěžovatelovo rozhodnutí nenastoupit do turecké armády je výrazem jeho politického přesvědčení.

[6] Tuto žalobu krajský soud zamítl nyní napadeným rozsudkem ze dne 6. 3. 2012. Krajský soud označil podklady, které žalovaný shromáždil a použil ve svém druhém rozhodnutí, za dostatečné a seriózní; žalovaný navíc zhodnotil i důkazy předložené stěžovatelem. Krajský soud dále porovnal situaci řešenou v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2008, č. j. 5 Azs 18/2008 - 83 (publ. pod č. 2406/2011 Sb. NSS), se situací stěžovatele, a shledal, že na stěžovatele nedopadá pronásledování v podobě rozebírané v uvedeném rozsudku. Co se týče možnosti vyššího trestu za nenastoupení vojenské služby, s tím ani žalovaný ve svém rozhodnutí nevyjadřoval nesouhlas. Žalovaný ve svém rozhodnutí seriózně reagoval na otázku, zda lze na stěžovatele hledět jako na příslušníka zvláštní sociální skupiny, která může v zemi původu cítit azylově relevantní obavy ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu; a krajský soud se s ním shodl, že nikoli. Stěžovatel ostatně v žalobě pouze obecně uvedl, že situace je jiná, než se uvádí v podkladech rozhodnutí žalovaného, sám ji ovšem dále neupřesnil, takže krajský soud na jeho námitku ani nemohl jakkoli reagovat. Ohledně stěžovatelova tvrzení, že mu v případě návratu hrozí vážná újma ve smyslu § 14a zákona o azylu, krajský soud odkázal na podrobné vyvrácení takového tvrzení na stranách 10 až 13 napadeného rozhodnutí. Stěžovatelem vágně naznačené nebezpečí, že by mohl být po návratu z vězení nucen k výkonu trestu odnětí svobody, neodpovídá vážné újmě ve smyslu tohoto ustanovení. Tuto vážnost nezakládá krajským soudem nezpochybňovaná hrozba, že bude turecká státní moc v případě

stěžovatelova návratu po něm žádat, aby nastoupil vojenskou službu, popřípadě jej soud za její nenastoupení i potrestá.

II. Obsah kasační stížnosti

[7] Stěžovatel podal kasační stížnost opřenou obecně o důvody obsažené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s."). Poté, co mu byl ustanoven zástupce, doplnil, že žalovaný sice v napadeném správním rozhodnutí používá řadu odborných studií a zpráv, stěžovatel nicméně trvá na tom, že bezpečnostní situace v Turecku je zásadně odlišná od stavu popsaného v rozhodnutí. V některých oblastech obývaných Kurdy se ostatně situace mění velmi rychle, takže nelze vycházet z podkladů starých několik let. Trvá na tom, že stěžovatel odmítl nastoupit do armády proto, aby nemusel bojovat proti Kurdům, což je pochopitelné, když se jako Kurd setkával od raného dětství s ústrky a diskriminací ze strany většinové společnosti. Trvá i na tom, že mu již nehrozí pouze finanční pokuta za odmítnutí lékařské prohlídky, nýbrž nepodmíněný trest odnětí svobody v délce tří let za dlouhodobé odmítání nastoupit vojenskou službu. Výkon trestu by pro něj byl navíc mnohem těžší z důvodu jeho příslušnosti ke kurdské národnostní menšině. Bezpečnostní politika Turecka je zaměřena silně protikurdsky a stěžovatelovo rozhodnutí nenastoupit do turecké armády je výrazem jeho politického přesvědčení, které však v Turecku nemůže projevovat, aniž by sebe a svou rodinu nevystavil nebezpečí pronásledování ze strany státních orgánů. Trvá tedy na tom, že splňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu, a navrhuje, aby byl napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové zrušen a věc mu vrácena k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného

[8] Žalovaný ve vyjádření k doplnění kasační stížnosti uvádí, že ve svém novém rozhodnutí ze dne 29. 4. 2011 respektoval právní názor vyjádřený ve zrušujícím rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 30. 9. 2008, přičemž provedl se stěžovatelem nový pohovor a ve snaze dostát požadavkům objektivnosti, vyváženosti a aktuálnosti podkladových informací doplnil z různých zdrojů nové materiály vztahující se k posuzovaným skutečnostem, přičemž neopominul ani materiály doplněné v průběhu řízení stěžovatelovou tehdejší právní zástupkyní, k nimž se vyjádřil v odůvodnění rozhodnutí. Námitka nepřezkoumatelnosti je tedy irelevantní. Žalovaný v rozhodnutí zohlednil stěžovatelův kurdský původ, situaci kurdských branců a zabýval se stěžovatelovými obavami plynoucími z nepodrobení se lékařské prohlídce předcházející nástupu výkonu vojenské služby. Žalovaný však setrvává na tom, že stěžovatel není bezprostředně ohrožen výkonem trestu odnětí svobody, jakkoli nevyloučil možnost hrozby takového postihu, pokud se bude stěžovatel nadále vyhýbat povinnostem ve své zemi původu. Výkon povinné vojenské služby ani jeho národnost však u stěžovatele nezakládají ohrožení pronásledováním ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. V případě jeho návratu pak žalovaný setrvává na názoru, že mu nehrozí skutečné nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a zákona o azylu. Námitka, že se bezpečnostní situace v Turecké republice liší od stavu popsaného ve správním rozhodnutí, je obecného rázu a nedokládá, jak v této otázce žalovaný pochybil.

[9] Žalovaný se domnívá, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele a kasační stížnost neobsahuje důvody, pro něž by měla být pokládána za přijatelnou. Navrhuje proto její odmítnutí pro nepřijatelnost, případně její zamítnutí pro nedůvodnost.

IV. Přijatelnost kasační stížnosti [§ 104a s. ř. s.]

[10] Nejvyšší správní soud se ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. zabýval nejprve otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele a je tedy přijatelná. Nejvyšší správní soud se vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech azylu podrobně věnoval např. ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39 (publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS), kde dospěl k závěru, že o přijatelnou kasační stížnost se může jednat mimo jiné tehdy, pokud se dotýká právních otázek, které dosud nebyly řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu. Judikatura zdejšího soudu se sice již několikrát vyjádřila k tomu, za jakých podmínek může nucení k nastoupení výkonu vojenské služby zakládat odůvodněný strach z pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu, ve vztahu ke specifickým problémům povolávání kurdských branců v Turecku však tato otázka dosud judikaturou Nejvyššího správního soudu řešena nebyla.

V. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[11] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[12] Nejprve se Nejvyšší správní soud zabýval tvrzenou nepřezkoumatelností [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.] napadeného rozsudku krajského soudu, kterou však stěžovatel namítá pouze v obecné rovině, když toliko odkazuje na kasační důvod obsažený v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., aniž by tato námitka byla v doplnění kasační stížnosti nějak rozvedena. Obecně lze uvést, že touto vadou trpí takový rozsudek, z jehož odůvodnění není jednoznačně zřejmé, proč soud nepovažoval za důvodnou právní argumentaci stěžovatele v žalobě a proč jeho námitky považuje za liché, mylné nebo vyvrácené, a to zejména tehdy, jde-li o právní argumentaci, na níž je postaven základ žaloby (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 - 44, publ. pod č. 689/2005 Sb. NSS). Za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů je např. možné považovat i takové rozhodnutí soudu, které opomíjí přezkoumat některou z uplatněných žalobních námitek (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004 - 73, publ. pod č. 787/2006 Sb. NSS). Stěžovatel svou námitku nijak dál nekonkretizuje a Nejvyšší správní soud shledal, že se krajský soud srozumitelně a dostatečným způsobem vypořádal s důvody, které uplatnil. Napadený rozsudek tedy není stižen vadou nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů.

[13] Co se týče námitky vad řízení na straně žalovaného podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., pak jedinou vadou, kterou stěžovatel uvádí, je údajná zastaralost podkladů, z nichž žalovaný ve svém rozhodnutí vycházel. K tomu je třeba konstatovat, že tato námitka byla sice Krajským soudem v Praze žalovanému důvodně vytýkána při přezkumu jeho prvého správního rozhodnutí; ve vztahu k rozhodnutí nyní posuzovanému je ovšem zjevně nedůvodná. Ze správního spisu je zřejmé, že si o Turecku žalovaný opatřil Informaci

získanou v rámci Evropské výměny informací o zemích původu z června 2010 a z dubna 2009, Výroční zprávu Human Rights Watch z ledna 2011, zprávu Švýcarské organizace pro pomoc uprchlíkům z prosince 2010, Informaci Ministerstva zahraničních věcí Nizozemska ze září 2010, Zprávu o zemi Ministerstva vnitra Velké Británie ze srpna 2010 a informace České tiskové kanceláře ve stavu k dubnu 2011. To je podle názoru Nejvyššího správního soudu aktuálnost zcela přiměřená tomu, že samotné správní rozhodnutí bylo vydáno dne 29. 4. 2011. Stěžovatel ostatně ani nenaznačuje, v čem se situace v jeho zemi původu oproti výše vyjmenovaným podkladům změnila. Stejně tak i jeho námitka, že bezpečnostní situace v Turecku je zásadně odlišná od stavu popsaného v rozhodnutí, je bez upřesnění toho, v čem je odlišná, zcela nekonkrétní, a proto nepřezkoumatelná. Nejvyšší správní soud tedy neshledal vadu řízení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

[14] Další důvody uváděné v kasační stížnosti lze podřadit pod tvrzený důvod nesprávného posouzení právní otázky krajským soudem podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Stěžovatel je totiž nespokojen s tím, jak nejprve žalovaný a poté krajský soud posoudili právní otázku odůvodněnosti jeho tvrzených obav z pronásledování z důvodu, že coby Kurd odmítá nastoupit v Turecku povinnou vojenskou službu.

[15] Zdejší soud se již několikrát vyjádřil k tomu, kdy zakládá odůvodněné obavy z pronásledování odmítání vojenské služby, respektive následky spojené s takovým odmítáním; nyní je potřeba tuto dosavadní judikaturu vztáhnout na situaci Kurda povolávaného k výkonu vojenské služby v Turecku.

[16] K otázce odmítání nástupu k výkonu základní vojenské služby se zdejší soud vyjádřil zásadním způsobem poprvé v rozsudku ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 4/2004 - 49 (publ. na www.nssoud.cz): „*Odmítání nástupu k výkonu základní vojenské služby, která je ve státě původu povinná, nelze bez dalšího považovat za důvod pro udělení azylu podle § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., zvláště není-li takové odmítání spojeno s reálně projeveným politickým přesvědčením nebo náboženstvím.*“ Samotné odmítání tedy odůvodněné obavy z pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu ještě nezakládá, a to ani tehdy, pokud by výkon vojenské služby byl spojen s rizikem účasti při bojových akcích ve válečném konfliktu. Může je zakládat, pokud je odůvodněno reálně projeveným politickým nebo náboženským předsvědčením, ovšem ani jedna z těchto situací nebyla ve stěžovatelově případě dána. Odmítání z důvodu náboženského přesvědčení stěžovatel nikdy netvrdil, a co se týče politického přesvědčení, to uvádí teprve nyní v kasační stížnosti, a to stále bez upřesnění, o jaké politické přesvědčení se jedná, aniž by toto své nyní tvrzené politické přesvědčení kdykoli v minulosti „reálně projevil“.

[17] Azylově relevantní by bylo také odmítání vojenské služby odůvodněné tím, že by znamenalo ve smyslu rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 8. 1994, č. j. 6 A 509/94 – 27, „*podílet se na bojových akcích, z hlediska přirozenoprávního mezinárodním společenstvím obecně odmítaných (jako např. genocida, etnické čistky, kruté vedení války proti civilnímu obyvatelstvu, vraždění zajatců ap.) právě z těchto důvodů (a nikoli z pouhé averze k vojenské službě nebo ze strachu o život).*“ Ani před takovou hrozbou však stěžovatel nestojí, neboť z aktuálních podkladů shromážděných během správního řízení žalovaným nevyplývá, že by se takových činů v jihovýchodním Turecku armáda dopouštěla, a navíc, jak žalovaný prokázal, stěžovatel by do této konfliktní oblasti právě vzhledem ke svému původu s největší pravděpodobností nebyl nasazen.

[18] Azylově relevantní situaci by také založila hrozba, jež by v dané zemi původu vymezila brance jako určitou sociální skupinu ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. K takovým hrozbám se v případě Alžírska vyjádřil zdejší soud v rozsudku ze dne 9. 6. 2008, č. j. 5 Azs 18/2008 - 83 (publ. pod č. 2406/2011 Sb. NSS): *„Branci mohou být na základě konkrétních skutkových okolností považováni za specifickou sociální skupinu, jejíž příslušníci mohou mít odůvodněný strach z pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, pokud na jedné straně čelí hrozbě násilí ze strany teroristických skupin pro případ, že základní vojenskou službu nastoupí, přičemž příslušný stát (Alžírsko) není schopen jim před tímto nebezpečím poskytnout dostatečnou ochranu, a na straně druhé naopak čelí hrozbě trestů odnětí svobody a dalších sankcí ze strany státu pro případ, že by vojenskou službu nastoupit odmítli.“* Na situaci kurdských branců v Turecku však taková hrozba nedopadá. Stěžovatel nijak netvrdí, že by byl postaven mezi dvojí hrozbu ve smyslu citovaného rozhodnutí, neboť násilí ze strany jakýchkoli teroristických skupin nikdy neuváděl. Hrozí mu sice potenciálně trestní stíhání pro nenastoupení vojenské služby, to však nezakládá azylově relevantní pronásledování automaticky, ale jen tehdy, pokud je trestní sankce důsledkem toho, že se branec odmítne zúčastnit bojových operací odporujících mezinárodnímu právu, nebo že mu hrozí trest, jehož intenzita či způsob výkonu zakládá porušení lidských práv.

[19] Na první z těchto situací pamatuje čl. 9 odst. 2 písm. e) směrnice 2004/83/ES, o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“), podle nějž za pronásledování ve smyslu odstavce 1 může být mimo jiné považováno také: *„trestní stíhání nebo trest za odepření výkonu vojenské služby za konfliktu, jestliže by výkon vojenské služby zahrnoval zločiny nebo jednání spadající do doložek o vyloučení uvedených v čl. 12 odst. 2;“* tedy spáchání zločinu proti míru, válečného zločinu, zločinu proti lidskosti, vážného nepolitického zločinu a činů, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN. Z podkladů shromážděných žalovaným, které stěžovatel nijak konkrétně nezpochybňuje, ovšem neplyne, že by operace turecké armády v jihovýchodní části Turecka spadaly pod některou z těchto situací, nemluvě o připomenutí toho, že pravděpodobnost stěžovatelova nasazení do těchto operací je při jeho původu nepatrná.

[20] Co se týče druhé z těchto situací, mezi stěžovatelem a žalovaným panuje v zásadě shoda, že stěžovateli může v případě návratu do země původu hrozit trestní stíhání, a to s větší pravděpodobností trestní stíhání pro nedostavení se k odvodní lékařské prohlídce, s menší pravděpodobností, závislou na tom, zda se stěžovatel i nadále bude vyhýbat nastoupení vojenské služby, pak stíhání pro tento trestný čin, který bývá potrestán i nepodmíněným trestem odnětí svobody.

[21] Samotné trestní stíhání či následné potrestání ovšem v této situaci nezakládá pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu, ledaže by bylo uplatňováno diskriminačně nebo by ukládání tohoto trestu či jeho výkon byl nepřiměřený, nelidský či jinak porušoval lidská práva. Ani to se však v nyní posuzovaném případě neprokázalo. Stěžovatel sice tvrdí, že by pro něj výkon trestu byl vzhledem k jeho kurdské národnosti mnohem těžší, z podkladů shromážděných žalovaným však nijak nevyplývá, že by Kurdové byli pro svou národnostní příslušnost diskriminováni, ať už v trestním stíhání nebo ve výkonu trestu. Stejně tak z těchto podkladů nevyplývá, že by výkon trestu v tureckých věznicích porušoval lidská práva, jakkoli samozřejmě každý výkon peněžního

trestu, který stěžovateli hrozí reálněji, je omezením práva na pokojné užívání majetku, a každý výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody je omezením osobní svobody, omezení však není totéž jako porušení těchto práv. Nelze konečně přehlédnout, že i český trestní zákoník, tedy zákon č. 40/2009 Sb., činí v hlavě XI druhé části trestnými celou řadu činů proti branné povinnosti. V českém právu je sice branná povinnost občanů zmírněna tím, že podle čl. 15 odst. 3 Listiny základních práv a svobod nemůže být nikdo nucen vykonávat vojenskou službu, pokud je to v rozporu s jeho svědomím nebo s jeho náboženským vyznáním. Jak však bylo řečeno v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 10. 2003, č. j. 2 Azs 15/2003 - 81 (publ. pod č. 77/2004 Sb. NSS), je toto právo *„spíše součástí nadstandardní ochrany lidských práv dané relativní moderností Listiny než součástí základních a státem nezcizitelných lidských práv ve smyslu mezinárodního, či spíše evropského, konsenzu.“*

[22] Lze tak uzavřít, že obecně sice nelze vyloučit, že by branci mohli být ve smyslu výše citovaného rozsudku č. j. 5 Azs 18/2008 - 83 pokládáni za určitou sociální skupinu, přičemž její určitost by mohlo zakládat i to, že by šlo o brance hlásící se v daném státě k národnostní menšině. Z informací shromážděných žalovaným v nyní přezkoumávaném řízení a z jejich obecné kritiky předkládané stěžovatelem v kasační stížnosti však vyplývá, že branci hlásící se v Turecku ke kurdské národnosti takovou určitou sociální skupinou nejsou, neboť pravděpodobnost jejich nasazení do operací v jihovýchodním Turecku proti jejich vůli je nepatrná a z ničeho není zjevné, že by tyto operace zahrnovaly jednání či zločiny ve smyslu čl. 12 odst. 2 kvalifikační směrnice, jak předpokládá její čl. 9 odst. 2 písm. e). Kurdským brancům, kteří se odmítnou podrobit lékařské prohlídce nebo odmítnou nastoupit povinnou vojenskou službu, sice hrozí trest, nejsou však žádné důvody se domnívat, že by tento trest byl uplatňován diskriminačním způsobem právě vůči Kurdům, či že by ukládání tohoto trestu či jeho výkon byl nepřiměřený, nelidský či jinak porušoval lidská práva. Samotný fakt, že i Kurdové podléhají v Turecku branné povinnosti, a pokud se jí vyhýbají, jsou za to stíháni a trestáni stejně jako jiní občané Turecké republiky, odůvodněný strach z pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu nezakládá.

VI. Shrnutí a náklady řízení

[23] Na základě uvedené argumentace dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, neboť krajský soud posoudil právní otázku odůvodněnosti stěžovatelem tvrzených obav z pronásledování z důvodu, že coby Kurd odmítá nastoupit v Turecku povinnou vojenskou službu, správně. Nejsou dány ani vady vymezené v § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s. Proto Nejvyšší správní soud kasační stížnost podle ustanovení § 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s. zamítl.

[24] O nákladech řízení rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalovaný v řízení plně úspěšný sice byl, nicméně mu nevznikly náklady řízení nad rámec jeho činnosti, proto se mu právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

[25] Stěžovateli byl právním zástupcem pro řízení o kasační stížnosti ustanoven advokát; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 8, § 120 s. ř. s.). Ustanovenému zástupci stěžovatele náleží v souladu s § 11 písm. b) a d) ve spojení s §

9 odst. 3 písm. f) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), odměna za dva úkony právní služby (první porada s klientem včetně převzetí a přípravy obhajoby, doplnění kasační stížnosti), a to ve výši 2 x 2100 Kč, a náhrada hotových výdajů ve výši paušální částky 2 x 300 Kč podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu, celkem tedy 4800 Kč. Vzhledem k tomu, že advokát je plátcem daně z přidané hodnoty, navyšuje se tato částka o daň z přidané hodnoty v sazbě 20 %, tedy o 960 Kč na celkových 5760 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 7. srpna 2012

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu